

Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1979

10 JULI 1979

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 455
van het Gerechtelijk Wetboek

(Ingediend door de heer Risopoulos)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De op 28 april 1979 te Stockholm bijeengekomen Commissie van advies der balies van de Europese Gemeenschap heeft een resolutie goedgekeurd waarin de nadruk wordt gelegd op het verband dat noodzakelijkerwijs bestaat tussen de toegang tot het gerecht en de fundamentele rechten van de menselijke persoon.

Het is meer dan wenselijk dat de in ons land bestaande regeling spoedig wordt afgestemd op de meest doelmatige regelingen van de andere landen van de Gemeenschap.

Een van de middelen om ter zake de toestand bij ons te verbeteren bestaat er ongetwijfeld in aan de rechtsbijstand een kader en middelen te verschaffen waardoor deze voorgoed uit de sfeer gehaald wordt van opvattingen die in sociaal en moreel opzicht achterhaald zijn.

Zoals bekend worden de prestaties van de meesten van degenen die, in het kader van een procedure, ambtshalve hun diensten verlenen (gerechtsdeurwaarders, tolken, notarissen enz.), door de Staat vergoed.

In de huidige regeling inzake rechtsbijstand, zoals die georganiseerd is door artikel 455 en de artikelen 664 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek, is geen sprake van een vergoeding van die aard voor de advocaat die ambtshalve aangesteld wordt voor de verdediging van een rechtzoekende.

Het is op zijn minst bevreemdend dat de wetgever, die in heel wat gevallen de bijstand van een advocaat verplicht heeft gesteld (jeugdrechtbank, commissie tot bescherming van de maatschappij, sommige strafzaken), zich niet bekomert om de vergoeding van de diensten van deze laatste (Colloquium van 5 maart 1977 van het Verbond van Belgische advocaten: « De huidige toestand inzake rechtsbijstand »).

Derhalve wordt voorgesteld dat de rechtsbijstand op dat punt wordt herzien, met als grondbeginsel dat de gemeenschap de financiële last van die bijstand op zich neemt, mits de betrokkene in voorkomend geval ook zelf een bijdrage levert (Congres van 2 oktober 1976 te Gent van het Verbond van Belgische advocaten: « De rechtsbijstand aan de economisch zwakkeren »).

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1979

10 JUILLET 1979

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article 455
du Code judiciaire

(Déposée par M. Risopoulos)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La Commission consultative des barreaux de la Communauté européenne réunie à Stockholm le 28 avril 1979 a pris une résolution insistant sur la liaison indispensable entre l'accès à la justice et les droits fondamentaux de la personne humaine.

Il est plus que souhaitable que la Belgique s'aligne rapidement sur les systèmes les plus efficaces déjà en vigueur dans les autres pays de la Communauté.

Un des moyens d'améliorer la situation actuelle en Belgique est, à coup sûr, de donner enfin à l'assistance judiciaire un cadre et des moyens qui la libèrent définitivement de conceptions socialement et moralement dépassées.

On sait que la plupart des auxiliaires de justice (huissiers, interprètes, notaires, etc...) voient, lorsqu'ils sont désignés d'office dans le cadre d'une procédure, leurs prestations rémunérées par l'Etat.

Le régime actuel de l'assistance judiciaire, tel qu'il est organisé par l'article 455 et les articles 664 et suivants du Code judiciaire, ne prévoient aucune indemnisation de ce type au bénéfice des avocats commis d'office à la défense des justiciables.

Il paraît à tout le moins insolite que le législateur ait imposé dans de nombreuses matières l'assistance d'un avocat (tribunal de la jeunesse, commission de défense sociale, certaines matières répressives), sans se soucier de l'indemnisation de ces services (Colloque de l'Union des avocats belges, le 5 mars 1977: « Etat actuel de l'aide judiciaire »).

On propose dès lors que l'assistance judiciaire soit revue sur ce point: le principe de base étant que la Communauté prenne financièrement en charge cette assistance, moyennant, le cas échéant, une contribution personnelle de l'intéressé (Congrès de l'Union des avocats belges, à Gand, le 2 octobre 1976: « L'assistance judiciaire aux économiquement faibles »).

Terzelfder tijd moet trouwens worden vastgesteld dat dit beginsel thans blijkbaar aanvaard is, aangezien sedert verscheidene jaren op de begroting van het Ministerie van Justitie een relatief belangrijk krediet wordt uitgetrokken om de bestaande regeling inzake rechtsbijstand te herwaarderen.

Er werden reeds verscheidene voorstellen tot hervorming bij de Kamers ingediend.

Derhalve wordt hierbij voorgesteld :

1° bij het Ministerie van Justitie een dienst rechtshulp in te stellen. Deze zou er over een infrastructuur beschikken en werken met kredieten die op de begroting van dat ministerie zijn uitgetrokken voor de rechtsbijstand.

Die dienst zal een rechtstreekse band vormen tussen de bureaus van consultatie en verdediging en het Ministerie van Justitie. Hij zal ermee belast zijn de aangestelde advocaten te vergoeden en de personen die om rechtshulp verzoeken en niet over voldoende inkomsten beschikken, bij te staan;

2° dat de Koning, na advies van de Algemene Raad van de Nationale Orde van Advocaten, het tarief van de prestaties van de advocaten-stagiairs vaststelt.

Zulks impliceert een wijziging van artikel 455 van het Gerechtelijk Wetboek, die hierbij wordt voorgesteld.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Artikel 455 van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 455. — Ten einde te voorzien in de bijstand aan personen wier inkomsten ontoereikend zijn, stelt de Raad van de Orde een bureau van consultatie en verdediging in.

Kennelijk ongegronde zaken worden niet verdeeld.

De advocaten-stagiairs moeten aan het bureau verslag doen over hun optreden in de zaken waarmede zij belast zijn.

Al wie een jaarlijks inkomen heeft van 250 000 F of minder kan een beroep doen op het bureau van consultatie en verdediging.

Bij die gelegenheid wordt aan de betrokkene gevraagd zijn laatste aanslagbiljet over te leggen. »

Art. 2

Degene voor wie het bureau van consultatie en verdediging een advocaat aanstelt, moet aan deze laatste een forfaitaire vergoeding van 1 000 F betalen.

Om humanitaire redenen en ten behoeve van al wie een jaarlijks inkomen heeft van 150 000 F of minder kan het bureau van consultatie en verdediging de betrokkene vrijstellen van de betaling van de forfaitaire vergoeding die in dat geval ten laste valt van de dienst rechtsbijstand van het Ministerie van Justitie, overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 3, 4 en 5 van deze wet.

On constate d'ailleurs dans le même temps, que ce principe semble aujourd'hui admis puisque, depuis plusieurs années, un crédit relativement important est prévu dans le cadre du budget du Ministère de la Justice pour revaloriser le système de l'assistance judiciaire.

Diverses propositions de réforme ont également été soumises aux Chambres.

Il est dès lors proposé :

1° de créer au sein du Ministère de la Justice, un service d'aide judiciaire. Ce service y disposant d'une infrastructure fonctionnera à l'aide des crédits prévus au budget de ce ministère pour l'assistance judiciaire.

Ce service sera le lien direct entre les bureaux de consultation et de défense des barreaux et le Ministère de la Justice. Il sera chargé de rémunérer les avocats désignés et d'aider toute personne désirant une aide en justice et ne bénéficiant pas de ressources suffisantes;

2° que le Roi fixe, après avis du Conseil général de l'Ordre national des Avocats, un barème pour les prestations des avocats stagiaires.

La proposition appelle à ces fins, la modification de l'article 455 du Code judiciaire.

B. J. RISOPOULOS

PROPOSITION DE LOI

Article 1

L'article 455 du Code judiciaire est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 455. — Le Conseil de l'Ordre pourvoit à l'assistance des personnes dont les revenus sont insuffisants, par l'établissement d'un Bureau de consultation et de défense. »

Les causes manifestement mal fondées ne sont pas distribuées.

Les avocats stagiaires sont tenus de faire rapport au bureau sur les diligences accomplies par eux dans les affaires dont ils sont chargés.

Le Bureau de consultation et de défense est accessible à toute personne ayant un revenu annuel égal ou inférieur à 250 000 F.

Il sera demandé lors de la visite de cette personne au Bureau de consultation et de défense de produire son dernier avertissement extrait de rôle.

Art. 2

Toute personne à qui le Bureau de consultation et de défense commettra un avocat devra verser à celui-ci une indemnité forfaitaire de 1 000 F.

Le Bureau de consultation de défense pourra, pour des motifs humanitaires ou pour toute personne dont le revenu annuel est égal ou inférieur à 150 000 F, dispenser du versement de cette indemnité forfaitaire qui sera alors prise en charge par le service de l'assistance judiciaire du Ministère de la Justice, selon les modalités prévues aux articles 3, 4 et 5 de la présente loi.

Art. 3

Na het advies van de Algemene Raad van de Nationale Orde van Advocaten te hebben ingewonnen, stelt de Koning het tarief van de prestaties vast, door de advocaten geleverd in het kader van de rechtsbijstand.

Art. 4

Het gedeelte van het totale bedrag vastgesteld op grond van het tarief van de prestaties, dat moet worden betaald door degene die een beroep doet op het bureau van consultatie en verdediging, valt ten laste van de dienst rechtsbijstand, bij het Ministerie van Justitie op te richten met inachtneming van de regels die de Koning bepaalt.

Art. 5

Het bedrag, vastgesteld op grond van het tarief van de prestaties, wordt betaald aan de advocaat aangesteld door het bureau van consultatie en verdediging van de balie waartoe hij behoort, nadat het bureau het verslag heeft goedgekeurd door de advocaat gedaan over zijn optreden in de hem toevertrouwde zaken.

Art. 6

De vergoeding kan op degene die rechtsbijstand heeft genoten worden verhaald, indien uitgemaakt is dat zich in zijn vermogen, inkomsten of lasten een wijziging heeft voorgedaan sedert de beslissing waarbij hem rechtsbijstand is verleend, en hij derhalve de uitgaven kan betalen door de dienst rechtsbijstand ten laste genomen.

Art. 7

Het bedrag, vastgesteld op grond van het tarief van de prestaties, komt ambtshalve ten goede aan de advocaten aangesteld door het bureau van consultatie en verdediging:

- in strafzaken;
- in zaken waarvoor de bijstand van een advocaat wordt opgelegd door de wet of door een rechterlijke instantie.

3 juli 1979.

Art. 3

Le Roi fixe un barème des prestations des avocats dans le cadre de l'aide judiciaire, après avoir pris l'avis du Conseil général de l'Ordre national des Avocats.

Art. 4

L'excédent du montant global fixé par le barème de prestations à payer par la personne se rendant au Bureau de consultation et de défense, sera pris en charge par le service d'aide judiciaire créé au sein du Ministère de la Justice selon les modalités que le Roi détermine.

Art. 5

Le montant fixé par le barème des prestations sera versé à l'avocat désigné par le Bureau de consultation et de défense du barreau auquel il appartient, après approbation par celui-ci, du rapport des diligences accomplies dans les affaires confiées.

Art. 6

Le recouvrement de la rétribution peut être poursuivi contre l'assisté, s'il est établi qu'une modification de patrimoine, de ses revenus ou de ses charges est intervenue depuis la décision lui accordant le bénéfice de l'aide judiciaire et qu'il est dès lors en état de supporter les dépenses prises en charge par le service d'aide judiciaire.

Art. 7

Bénéficieront d'office du montant fixé par le barème des prestations, les avocats désignés par le Bureau de consultation et de défense :

- dans les affaires répressives;
- dans les affaires pour lesquelles l'assistance d'un avocat est imposée par la loi ou par une instance judiciaire.

3 juillet 1979.

B. J. RISOPOULOS
H. BROUHON
F. BAERT
J. L. THYS
H. DE CROO